

Orhan Pamuk son kitabında adeta kalemiyle kuyu kazıyor ve toplumun derinlerine iniyor.

NOBELLİ YAZAR ORHAN PAMUK:

Benim hiç ustam olmadı

Nobelli yazar Orhan Pamuk, **Yeni Sesi** yayınından çıkan son kitabı 'Kırmızı Saçlı Kadın'da okuru 30 yıl öncesinin İstanbul'undaki fıca bir kasabaya götürüyor. Kasabanın dışındaki boş arazide babası evi terk edince çalışmak zorunda kalan 'küçük beyefendi' Cem ve onun kuyucu ustası Mahmut suyu bulmak için toprağı kazıyor. Onlar kazdıça okur sahici karakterlerin derinine iniyor. Usta, doğunun efsanelerini anlatıyor. Beşiktaş'ta büyümüş, iyi bir okulda eğitim almış çırak ise batının efsanelerinden bahsediyor. Doğunun destanlarında babalar bilmeden öldürüyor oğullarını, batıda ise oğullar babalarını.

Otorite ve isyan

Onlar da doğu ve batı kadar farklı ama baba-oğul kadar da yakın. Çırak, gezici tiyatrodaki Kırmızı Saçlı Kadın'a aşık olup maceralara sürüklenirken Mahmut Usta suya ulaşmak için doğayla savaşıyor. Trajik şekilde birbirlerinden kopuyorlar ama çırağın peşini efsaneler hiç bırakmıyor. Baba-oğul, doğu-batı, otorite-isyan arasında felsefi ama çok sürükleyici bir roman 200 sayfada günümüze kadar destansı bir anlatımla geliyor.

Orhan Pamuk 1988'deki bu röportajla kitabının temelini attı.

■ **Kitaptaki kuyucu Mahmut Usta, çok tanıdık. Kuyucuları nasıl araştırdınız?**

Pek çok kuyucuyla konuştum. Genellikle Ordu'ya ya da Sivas'ın kuzeyinden insanlar. İstanbul'a gelmişler. 1970'lerde geçekonda patlaması var alıyapı yok. Onlara ihtiyaç vardı. Bir mesleği o işi yapan 4 kişiyle konuşmadan yazmam.

■ **Kuyucu ve çırağını yazma fikri nasıl ortaya çıktı?**

1988'de Heybeliada'da romanımı yazdığım evin yanında usta ve çırak kuyı kazıyordu. Usta'nın bazen sert bazen şefkatle konuşmasını, işi öğretmesini seyrettim. Çadırda kalıyorlardı. Evime gelip 'Elektrik çekebilir miyiz?', 'Bahçedeki musluğu kullanabilir miyiz?' dediler. Sonra bir **kitapla** onları yazacağımı düşünüp bu röportajı yaptım. (Röportajın olduğu, üzerinde 2) Eylül 1988 yazan kağıtların sararmış dosyasını gösteriyor.)

■ **O usta kitaptaki Mahmut Usta'ya benziyor muydu?**

Biraz benziyor. Ama hikaye benim kafamdaydı. Bu **kitapla** baba-oğul ilişkisine benzeyen usta-çırak ilişkisiyle medeniyetlerin oluşması, örgütlenme, güçlü devlet ya da güçlü birey gibi konulara geçmek istedim.

■ **Mahmut Usta'nın doğunun, çırağın batının efsanelerini anlatması neleri ortaya koyuyor?**

Doğu efsanesi Şehname'de Rüstem bilmeden oğlunu öldürüyor, Yunan efsanesinde Oidipus bilmeden babasını öldürüyor. Batı efsanesinde Oidipus birey olmak için babasını öldürmek, otoriteye isyan etmek zorunda. Devlete karşı bireyi savunuyor. Şehname ise doğuda babanın evladını ezebileceğini işler. Bireye karşı devleti savunur. Türkiye tam bunun ortasında.

■ **Bu nedenle mi Türkiye baba figüründe, otoriter bir lider istiyor? Ülke otoriterleşiyor?**

Soruların konuşarak çözülememesi, otoriter bir adam gelsin, alsın sopayı toplumu hizaya getirsin, beiditleri var. Bu demokrasi kültürünün, hoşgörünün olmamasından kaynaklanıyor.

■ **Kitap ülkedeki kutuplaşmaya bir eleştiri mi?**

Ne yazık ki toplum fazla kutuplaşmış vaziyette. Çok endişeliyim. Kitabım neden bu kadar sert olduğumuzu anlamamıza yardım eder umuyorum. Şu ara uzlaşmacı bir işik göremiyorum.

Orhan Pamuk'un röportaj bankası **'Taksi şoförünü yazacağım'**

■ **Meslekleri büyük bir incelelikle kaleme alıyorsunuz. Bir sonraki kahramanınızın mesleği ne olacak?**

1960-70'lerde İstanbul'da bir taksi şoförünün gözünden roman yazmak istiyordum. İstanbul'un eski taksileri, Amerikan arabaları, Dodge'lar... Bunun için taksici şoförleriyle röportajlar yapıp kaydediyordum. Eskiden de yapardım ama son 10 yıldır pek çok meslek erbabıyla konuşuyordum. Çünkü **kitaplarda** bu bilgiler yok, insansız bilgiler var. Bir röportaj bankam var.

O insanlarla konuşunca 'hayatta neler var' diyor. İnsanlar hayatlarının roman olmasını istiyor.

Orhan Pamuk ile Cihangir'deki evinde görüştük.

Nobelli yazar Orhan Pamuk son kitabı 'Kırmızı Saçlı Kadın'ı POSTA'ya anlattı. Usta yazar 28 yıl önce Heybeliada'daki evinin yanında suya ulaşmaya çalışan kuyucu ve çırağını seyredirken bu kitabı yazmaya karar vermiş. Doğayla mücadele, aşk, tarih, efsanelerle okuru sürekleyen romanın yazarı "Benim hiç ustam olmadı" diyor...

Röportaj: TİMUR SOYKAN

'Bazen arkadaşlarımla babalarını kıskandım'

■ **Kitapta kendi babanızla ilişkinizden izler var mı? Cem'e ne kadar benziyorsunuz?**

'Şöyle yaparsan daha iyi' diyecek güvenilir bir sesin elsidildi benim hayatımda da var. Ama otoriter bir babam olmaması, babamın etrafında olmaması beni özgür ve yaratıcı kıldı. Bazen arkadaşlarımla babalarıyla ilişkilerini görüp kıskandım. Babası nasıl davranacağını, dünyada nasıl başanlı olacağını gösteriyordu. Aslında o ilişkiler otoriter ama incelikler, şefkatli yanı var. Onların hiçbirini görmedim. Kör kör gördüm.

■ **Usta yoktu yani...**

Hayatımda hiç Mahmut Ustam olmadı.

■ **Hiç yargıladınız mı babanızı?**

Hayır. Çünkü severim babamı. Niye bizimle ügünmedim diye asla düşünmedim. Babam babam olduğu için bu hissin dışına çıkıp bakmadım.

■ **Siz nasıl bir babasınız?**

İyi baba olmaya çok gayret ettim. Unutmayın kız babasıyım. Fark var. Kızlarla arkadaş olmaya çalıştım. Bazen arkadaşlarımla 'Biraz otorite gerekli' dedi. Hak verdim.

■ **Aşk hayatınız nasıl?**

5 yıldır Aslı Akyavaş ile birlikteyim. Mutluyuz. Onunla günümü paylaşmayı, her şeyimi konuşmayı çok severim. Aynı dünyamız var. (Aslı Akyavaş özel bir hastanede hizmetler yöneticisi).